

נזיר יג: - יד

משה שווערד

1. ספר שערים מצויינים בהלכה

משנה הריני נזיר, ונזיר כשיהיה לי בן כו', משלים את שלו ואח"כ מונה את של בנו. פי' כיון שחל הנזירות שקיבל על עצמו קודם נזירות שקיבל משום בנו, לכן אם התחיל למנות נזירות עצמו, ולאחר יום או יומים נולד לו בן, משלים ימי נזירות עצמו ומגלח ומביא קרבנותיו, ואחר זה מתחיל למנות נזירות בנו, ואחר ל' יום מגלח עוה"פ ומביא הקרבנות. ואם אמר להיפך, הריני נזיר כשיהיה לי בן, והריני נזיר, א"כ חל נזירות בנו תחילה, שהרי הזכירו תחילה, אלא כיון דעדיין לא נולד בנו, התחיל למנות נזירות עצמו, ואח"כ נולד לו בן, אז מניח נזירות שלו ומתחיל למנות נזירות בנו, משום שנזירות בנו חל תחילה, ואחר שישלים נזירות בנו, ישלים אח"כ נזירות שלו שהפסיק בו ומונה הימים שעדיין חסר מהם, ואח"כ מגלח על שתי הנזירות ומביא הקרבנות.

ולכאורה יקשה מזה על מש"כ בשו"ע (או"ח סי' תקסח סי"א) אם נדר לצום סכום ימים רצופים, ואירע בהם תענית חובה דעולין לו, וכתב המג"א (שם סי' קכ) דלא דמי, דהכא בגמ' הרי שני נדרים הם שקיבל על עצמו, ע"ש מה שהאריך בזה.

2. חזון איש (נשים קל"ו סק"ו PAGE 470)

(1) ויש עיין ל"ה דלעולם אין נחש"י ובה"י היום הי"ג למחר ה"ע משום דהל על יום ה"ג, אי"כ האומר הי"ג היום הי"ג נמחר מ' יום או ס' יום לא ימנה אלא ל' יום כיון שאין הקדושה חלה עד שנגמור ימי נזירות הראשונה וא"ל למנות אלא הימים העודפים בנזירות השני' על הראשונה וא"ל י"ג ב"ה ל' יום שפיר וא"ל לא לר"ך להשיג עד ל' כדון נזיר שהזיר פחות מ' ובה"ה ח"ה [נזיר י"ד א'] הי"ג לאחר כ' ומעכשיו ק' מונה עד כ' ואח"כ מונה ל' וסוף ומונה פי' ול"ה כ"י בשעה שזר ק' יום כבר היה נזיר ל' יום מאותן הק' ובתחלה לא נחפש אלא כ"י יום כ' קודם כ"י ו'י לאחר ה"י וי"ג דמורה ר"ה בה"י היום הי"ג למחר ס' יום דמונה אח"כ ס' דביום ל"א חל עליו קדושת נזיר של נזירות ס' יום, מיהו נראה דע"כ לא פליג ר"ה אלא כשאין לנזירות רוח"ה כלל לחול אצל כשראשית ימי הנזירות פטור ואח"כ פוגשים בנזירות אחרת שקדמו להן נזורה ר"ה דכ"ל כנזיר שנלעג דלע"ג דאין הימים האלה עונים לו מ"מ קדושת נזיר עליו ודאי ל"ה מתחילי [שם י"ג ב'] הי"ג לכשיהי' לי בן ונזיר התחיל למנות את שלו ונולד

נו בן מניח כו' ואח"כ משלים את שלו, ולכאורה תמוה דנראה דאין נזירות אלא ל' יום רצופין וא"ל הכנה שימנה עכשיו עשרה ימים ולאחר זמן ישלים ובאמל"ע יהי' מותר בתגלחת ובש"ד אין בתל"ו כנוס וא"ך סנקה ל' נזירות שלו בסיורוגין אלא ע"כ דש"ה"ה דהתפיש הקדושה ביומים מפוזרות אצל הכ"ה הקדושה לא נפקעה ממנו לעולם אלא כן תורת הנזיר שפוגש נזירות אחרת שאין הימים האלה עולים לו, תדע שקדושת נזיר עליו שכרי א"ל נטמא בנזירות בנו סחר גם שלו לר"י [שם י"ד א'] ונראה דל"ה הי"ג ונזיר לכשיהי' לי בן אין השני חלה א"ל נולד בן בנזירות יום.

3. פירוש הרא"ש מסכת נזיר דף יג עמוד ב

הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר קבל עליו ונזירות בנו תחלה התחיל מונה את שלו אלו ישלמו שלשים יום [קודם] שילד לו בן ואח"כ נולד לו בן קודם ששלמו מניח את שלו ומונה את של בנו. [1] דכיון שקבל נזירות בנו תחילה מיד כשנולד לו בן צריך להניח את שלו ולמנות את של בנו ואח"כ ישלים את שלו ונפקא מינה בהפסקה זו שאינו מגלח כי אם פעם אחת דאם היה מגלח על של בנו היה צריך למנות ל' לנזירותו דאין תגלחת פחות מל' יום ולא שייך למתני ואח"כ משלים את שלו דאין זו השלמה כיון שצריך למנות ל' יום משלם אבל אם היה משלים שלו בלא הפסקה ואח"כ היה מונה של בנו היה צריך ב' תגלחות. אבל השתא מביא על תגלחת א' שני קרבנות

4. שיטה מקובצת מסכת נזיר דף יג/ב

[2] ונראה לי דלרב דאמר שטמא ביום גדול שער אינו סותר אפשר דמגלח על של בנו ואחר כך מונה שלושים על נזירתו. והאי דקרי ליה השלמה לפי שאם נטמא אחר ששלמו השלשים שלו אינו סותר כיון שאינו מונה מאז והלאה אלא לגידול שער. ונפקא

מינה בהק הפסקה שצריך להשלים יתר על שתי נזירות כדי גדול שער. ועוד נפקא מינה לריש לקיש דאמר נטמא בשל בנו אינו סותר את שלו דאם מנה עשרים לנזירותו והפסיק והתחיל למנות את בנו ונטמא בתוך עשרה ימים אינו סותר אלא נזירות בנו. ואם היה משלים את שלו בלא הפסקה היה סותר הכל. ולר' יוחנן דאמר סותר הכל נפקא מינה דאם מנה עשרים לנזירותו והפסיק ומנה עשרים לשל בנו ונטמא סותר הכל. ואילו היה משלים את שלו תחלה לא היה סותר כי אם עשרים ימים:

5. סודר תפלה נוסח ספרד - סדר התרת נדרים:

שמעו נא רבותי דינים מומחים, כל נדר או שבועה או אסר או קונם או חרם, שנדרתי או נשבעתי בהקיץ או בחלום, או נשבעתי בשמות הקדושים שאינם נחקים, ובשם הוי"ה ברוך הוא, וכל מיני נזירות שקבלתי עלי ואפלו נזירות שמשון, וכל שום אסו

6. פתחי תשובה יורה דעה סימן רל"ט

(ו) שתי נזירות - עבה"ט בשם ש"ך מ"ש בדיני נזירות סתם ונזירות שמשון ועיין מדינים אלו בתשובת מהרי"ט ח"א סי' י"ט וכו' וכ"א וסי' נ"ג וסימן פ"ט וסימן קל"ה ובח"ב מסימן כ' עד סימן כ"ז ובתשובת מהרי"ט לבית הלוי כלל ד' סימן כ"ד ובתשובת ר"ל בן חביב סימן נ"ו ובתשובת רדב"ז החזקות סימן מ"ב וסימן קל"ג וקל"ו וקס"א וסימן תק"ו ובתשובת ראש יוסף להגאון מהרי"י אשקאפ"א סוף תשובה ה' דף י"ג ע"ב ובתשובת חוות יאיר סימן ט"ו דף כ"ג. **ודע דמה שכתוב בנוסח התרת נדרים שאנו נוהגין בגלילות אלו לאמרם בער"ה וכל מיני נזירות שקבלתי עלי ואפילו נזירות שמשון כו' נוסחא מוטעת היא שהרי נזירות שמשון אין לה התרה כלל כמ"ש בכה"ט והוא ש"ס ערוך והלכה פסוקה וכנזכר בש"ך ...**

7. גבורת ארי על מכות דף כב/א

[בנזיר שמשון], ואיני יודע טעמא [דנזיר שמשון אינו בשאלה], ומהא [דסוגין] אפשר לומר דליתא בשאלה מדרבנן וכיון דמכל מקום ליתא בשאלה תני לה, אבל מהא דפ"ב [דנזיר] [יד, א] דבעי רבא אמר הריני נזיר שמשון לאחר עשרים יום ומעכשיו נזיר סתם מהו הכא לא אפשר לאיתשולי מי חיילא או לא, **ש"מ דנזירות שמשון מן התורה אינו בשאלה** דאי מדרבנן מאי ס"ד דלא חיילא עליה נזירות דהשתא משום דלא איתיה בשאלה כיון דאפשר בשאלה מן התורה. **ואיני לומר** דהיינו טעמא כיון דנזירות שמשון גופיה לא היה אפשר לאיתשולי עליה כיון דנזירותו היה מן השמים על ידי מלאך מאן דמתפיס ביה דיניה כמוהו לפיכך אינו בשאלה, דזה אינו דא"כ

8. דף על הדף נזיר דף יד עמוד א

בשו"ת חות יאיר (סי' ט"ו) הביא רש"י מכות כ"ב ע"א ד"ה דנזיר דמבואר מדבריו דהא דאיתא לעיל ד' ע"א במשנה דנזיר שמשון אין לו התרה, היינו דוקא נזיר כשמשון ממש, שבא אליו מלאך בחלום ואמר לו שיתנהג בנזירות, אבל האומר הריני נזיר כשמשון שפיר יש לו התרה. אמנם ברמב"ם (פ"ג נזירות ה"ד) ותוס' לעיל ד' ע"א (ד"ה מה בין) נקטו דגם באומר הריני נזיר כשמשון אין לו התרה, וחקר בחות יאיר בטעם הדבר, דהא קי"ל דאף בנשבע על ככר, ושוב נשבע שלא יתיר שבועתו, הרי הוא מתיר שבועתו השני' ואח"כ מתיר שבועתו הראשונה, וא"כ אף אם נימא שבנזירו שמשון כלול שלא יתיר נדרו לעולם, אמאי לא יוכל להתיר נדר זה גופא. וכתב לתרץ דחומרא דרבנן הוא, דאם נימא דיוכל להתיר את נזירותו, אם כן אתי למימר דנזירות שמשון יש לה קצבה, דהא עכשיו רואים אותו שהוא שותה יין ומתגלח, ומשו"ה החמירו חז"ל שלעולם לא יתיר את נדרו, וע"ש עוד מש"כ בזה... באורח מישור (נדפס בסוף הש"ס) כאן הביא ממהרש"ל בביאורו לסמ"ג מגליון תוס' בשם הר"א ממיץ שכתב בטעם הדבר שא"ל התרה, שכיון שטרח לתלות נזירותו בדבר שאין דרך בנ"א לנזור בו, החמירו חכמים כנדר שהודר ע"ד רבים שאין לו התרה עולמית ע"ש. וכיוצ"ב כתב בשו"ת מהרי"ט (ח"ב סי' כ"ד) דהוה כתולה נדרו ודעתו במלאך, שא"א לו להשאל עליו ולומר אדעתא דהכי לא נדר, וע"ש מש"כ דלפ"ז כמו בנודר ע"ד רבים לדבר מצוה יש לו התרה, ה"נ בנזירות שמשון לדבר מצוה י"ל התרה...

9. שו"ת בנין ציון (ח"א סי' פ"א)

[1] יישב בזה דחומרא דרבנן הוא מ"ש בנוסח התרת נדרים שבערב ר"ה "ואפי' נזירות שמשון", וקשה דהא נז"ש לית' בהתרה. אולם לפי הנ"ל ניחא, דאין לו התרה רק מדרבנן, ונמצא שמרוויחין בזה עכ"פ האיסור דאורייתא, שלא יענש ע"ז חומר האיסור תורה, ע"ש עוד.]

10. ספר מנחת חינוך - מצוה שסח - אות יד

[2] ראיתי בספר לקט הקמח למהר"מ האגיז בהל' נזירות למהריק"ש סי' נ"ח [בסוף ספר הלכות קטנות ח"א] שהביא ששמע מפי הרב המובהק כמהר"מ בן חביב ז"ל משם הרב ׳ מיגש ז"ל דהא דאמרינן נזירות שמשון אין לה התרה היינו דוקא היכא דכבר התחיל לנהוג בעצמו דין נזירות ובא לשאול מבית דין שיבקשו לו התרה, אבל אם קיבל נזירות עליו ועדיין לא נהג הנזירות, אז כשבא לבית דין והבית דין מוצאים לו פתח מתירין לו ע"ש. - קומץ מנחה.

11. שיטה מקובצת מסכת נזיר דף יד עמוד א

אמר כמשה בשבעה באדר מאי. בעיא באנפי נפשה היא אי יש בלשון הזה לשון נזירות או לא. מי אמרינן בשבעה באדר יום שנפטר משה רבינו ומחמת צער רבו נזירויות בישראל ויש בזה הלשון יד לנזירות. או לא לפי שבשבעה באדר מת משה וכמו כן הוא יום משתה ושמחה ואין בדבריו כלום. פשוט מיהא חדא אמר הריני נזיר וכו'. ברייתא היא. תוספי הרא"ש ז"ל:

12. שיטה מקובצת מסכת נזיר דף יד עמוד א

אמר כמשה בשבעה באדר. פירש רבינו תם דמסתמא הרבה היו שם שנדרו בנזיר בפטירת משה רבינו. אי נמי אם לא נדרו אוננים היו ופרשו מלשתות יין. או דילמא האי בשבעה באדר ביום שנולד משה דאכלו ושתו וחדו. הר' עזריאל ז"ל:

13. ספר שערים מצויינים בהלכה

לקבלו בלב, מידי דהוי אתענית דקי"ל (או"ח סי' תקסב ס"ד) שאם הרהר בלבו הוי קבלה, וכשבת מקבל עליו קודם שעוקר רגליו. ואע"ג דאותו יום שמקבל על עצמו ג"כ עולה ליום שלם, כמש"כ התוס' לעיל (ה: ד"ה ואת) דמקצת היום ככולו היינו ביום ראשון ויום אחרון דומיא דאבלות, וכמבואר במתני' לקמן (טז.), דהא גם כשחל ת"ב ביום ראשון מפסיקין מלאכול בשבת קודם השקיעה, והיינו משום שהוא בשב ואל תעשה, שאינו ניכר אבלותו. ובמה שכתבו רש"י ותוס' על יום ז' אדר שנצטערו הרבה וקיבלו ע"ע נזירות, ע"י בטור וש"ע (או"ח סי' תקפ) שכתבו שהוא יום תענית. והרבה תמהים ע"ז שכיום ל"ג נוהגים במירון ובהרבה מקומות להרבות בשמחה, משום שהוא יום פטירת רשב"י ע"ה [ועי' בשו"ת חתם סופר (יו"ד סי' רלג) שאם הוא היה בארץ ישראל היה מונע עצמו לילך על קברו באותו יום, עיי"ש טעמון] וכשער יששכר (מאמרי אייר — גל עיני אות כג) כתב טעם החילוק ביניהם בשם גדול א', שכיום פטירת משה רבינו נשתכחו ג' מאות הלכות כדאיתא בגמ' תמורה (טז.), משא"כ ביום פטירת רשב"י גילה סודות הרבה, וכל האדרא זוטא, עיי"ש באריכות. ועי' מה שכתבנו בענין זה במס' נדרים (יב. ד"ה כיום).

דף יד. אמר כמשה בשבעה באדר מאי. פירשו רש"י ותוס' דביום הוולדו דהיינו בז' אדר שמחו שמחה גדולה, וביום מותו בז' אדר מסתמא נדרו רבים בנזירות מחמת צער, והוא נדר בסתם אהא כמו שהיה בדורו של משה בז' אדר, ולא פירש כוונתו אם על יום מותו כוונתו ונדר בנזירות, או על יום הוולדו כוונתו ושמחה קבל על עצמו. ועי' בתוס' במס' מנחות (ל. ד"ה מכאן) וברא"ש במס' פסחים (פ"י סי' נג) דמשה מת בשבת. [ואין להקשות האיך נצטערו וקבלו על עצמן נזירות בשבת, שהרי יכולין

14. ספר פרדס יוסף החדש פרשת וזאת הברכה לד:ח

(א) בתוס' נזיר (י"ד.) כתבו דביום פטירת משה נזרו הרבה מבני נזירות ע"ש. והוא דבר חידוש. ובשו"ת בן פורת להגר"י ענגיל זצ"ל (ח"א סי' ב) העיר לפי"ז דאם משה רבינו נפטר בש"ק א"כ יתכן להוכיח מזה דשרי לקבל ע"ע נזירות בשבת ע"ש היטב [אך כבר התבאר לעיל בהרבה מקומות שאין הדבר ברור שנפטר בש"ק ואולי בע"ש וכו']. וגם יתכן שלא קיבלו הנזירות עוד באותו יום (בפרט אי נימא שנפטר בין השמשות שלכן אומרים אז צדקתך וכו') ולא היה זמן עוד באותה שבת לקבל נזירות ודו"ק.

15. ספר חידושי בתרא

(רסב) יד. אמר כמשה בן' באדר מאי. יש דמקשים למה נקט דוקא משה, ועוד צ"ע השייכות לבעיא זו לכאן, ובתוס' כתבו דביום הולדו שמחו שמחה גדולה, וקשה דהא לא ידעו רק אביו ואמו, שהרי הצפינו אותו. אבל עי' בתוס' דביום הולדו כתבו סתם "שמחו שמחה גדולה", ורק ביום מותו בן' אדר אשר הוסיפו "מסתמא" רבי' נדרו בנדר", ואת"נ ביום הולדו רק אביו אמו אחותו ומסתמא אחיו שמחו שמחה גדולה. ולכן נקט נזירות כמשה, דבהולדו היה שמחה גדולה ואמיתית מכיון שנתמלא הבית אורה ותבינו שנשמה גדולה ירדה לעולם, ומתוך שמחה הגדולה שרתה נבואה באחותו והתנבאה שהוא יהיה מושיען של ישראל; משא"כ בכל לידה אחרת אף ששמחים מ"מ איין זו שמחה אמיתית כמשל חז"ל דלידה דומה לספינה שעתה פרשה לים, ולא ידוע אם תגיע, ואיך תגיע, למקומה המיועד. והמאירי ז"ל פירש השייכות הכא וז"ל כבר ביארנו שאף הנזירות אינו נתפס אלא בדבר הנדור כשאר הנדרים, אבל אם היה כאן אדם שנמנע משתיית יין מחמת צערו או שהוא קץ בו ואינו יכול לשתותו כדרך כמה בני אדם ואמר הריני כמותו לא אמר כלום, ואע"פ שמתפיסין בנזירות שמשון אע"פ שלא נדר הוא בנזירות, כבר ביארנו שמ"מ הואיל והמלאך אמר נזיר אלקים יהיה הנער, הדרת המלאך אין לך הדרת גדולה הימנה, מעתה מי שאמר הריני נזיר כמשה בן' באדר הן שיכוין לומר על משה שמת בו ולא שתה יין בכל אותו היום כלומר שיום מותו ודאי לא נתעסק בצרכי גופו כלל, הן שיכוון לומר כרוב ישראל ביום מיתתו שנצטערו ונתאבלו ולא שתו יין אינו כלום, ולענין ביאור זה שנתגלגלה כאן ע"י נזירות שמשון שהיה בלא נדר נגלגלה, ומ"מ פשוטה היא ע"כ. והיינו דהמאירי מפרש דזה גופא הספק כאן אם כוון להא דנצטערו סתם ולא חל, או כוון למסתמא דתוס' דהרבה נתנזרו באותו יום, וחל. ועי' בסטנסיל מהדורא ג' שפירש האבעיא באופן אחר, והוא כדין הרמב"ם פ"ד ה"י, ולא פירש מקור רמב"ם כהרדב"ז והכס"מ. ועיין במנחת חינוך.

16. ספר חידושי בתרא

(רסג) יד. תוס' סד"ה אמר כמשה וז"ל וק"ק למ"ד נדרים ונדבות לא קריבין בבמה א"כ אותם שנדרו בנזיר בפטירת משה רבינו הא היו נזירים כל ימיהם ולא יכלו להקריב קרבנות, דקרבן נזיר נידר ונידב הוא ולא היה היתר גם בשילה, וכן קשה מן נזירות דאבשלום ע"כ. וצ"ע דלכאורה יש לומר, דבאמת הצדיק שהי' פרוש לגמרי מהבלי העולם, נעשה חלל ריק ביסודי העולם, ולכן התנדבו הרבה לעשות כמותו להיות נזירים מהבלי העולם עד סוף ימיהם, להרבות בפרישות שהיתה חסרה במותו; ואת"נ לא כווננו להתיר איסורין עד יום מותן, דומיא דמשה שהיה כן עד סוף ימיו. L

R' Moshe Schwerd

"Experiencing Miracles On Rosh Hashana"

S'lichos Night/Motza'ei Shabbos

September 9th, 2015 - 9:45 PM

Congregation Ahavas Yisroel 147-02 73rd Avenue